

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора

Шехавцової Світлани Олександрівни

на дисертацію Вороненкової Тетяни Олександрівни

на тему «Формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність тем дисертаційної роботи зумовлена зорієнтованістю результатів наукового пошуку на формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу, яка постає в якості важливого інструмента успішної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва з учнями, їхніми батьками, колегами, що в своєю чергою, є чинником успішного підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців, за рахунок оволодіння міжкультурною та комунікативною компетентностями, професійного рівня майбутніх учителів музичного мистецтва, здатних до використання власних комунікативних умінь та навичок у професійній діяльності.

На сьогодні актуальним напрямом формування комунікативної компетентності є застосування педагогічних технологій, які б сприяли професійному та особистому розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема підвищення рівня володіння українською мовою та літературою та іноземними мовами на рівні B2 у здобувачів фахових передвищих закладів освіти. Наявність комунікативної компетентності в майбутніх учителів музичного мистецтва допомагатиме здійснювати професійну діяльність з розвитку та вдосконалення професійної, мистецької майстерності, збереження та примноження культурних цінностей суспільства.

Обрана тема роботи спрямована на подолання протиріч між орієнтацією сучасного освітнього простору на підготовку гармонійно розвиненої особистості вчителя музичного мистецтва та відсутністю цілеспрямованої роботи з розробки комунікативної компетентності формування майбутнього фахівця; потребою удосконалення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у напрямі формування комунікативної компетентності та невизначеністю педагогічної технології; необхідністю розроблення технології для формування комунікативних здібностей у майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатнім науково-методичним забезпеченням напрямів їх упровадження у навчально-виховний процес сучасних закладів фахової передвищої освіти. З огляду на це вважаємо обрану тему дисертації своєчасною й актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Зміст і структура роботи відповідають поставленим завданням. Загалом поняттєво-категоріальний апарат дослідження є несуперечливим і строгим, а його логіка достатньо обґрунтованою. Дисертаційна робота має певні неповторні характеристики, концептуальну ідею наукового пошуку. Авторка логічно й обґрунтовано сформулювала концептуальні положення, що стали підґрунтям для розробки педагогічної технології формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу.

Предмет дослідження – педагогічна технологія формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу. Мета полягає в теоретичному обґрунтуванні, змістовній розробці та експериментальній перевірці ефективності технології формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу в закладах фахової передвищої освіти. Завдання дослідження узгоджені з метою й темою. Оцінка результатів

експериментальної роботи здійснена і на кількісному рівні, і на якісному. Безперечно, науковий пошук здійснено добросовісною та компетентною дослідницею, що дозволило їй зробити ґрунтовні висновки при розв'язанні педагогічно значущої проблеми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до комплексної теми наукових досліджень «Інноваційні технології в технологічній освіті» (державний реєстраційний номер № 0115U003307), що розробляється й упроваджується в ДВНЗ «Донбаського державного педагогічного університету». Тему затверджено Вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 4 від 8 листопада 2018 р.).

У першому розділі «Теоретичні засади формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва» розглянуто тлумачення категорій «комунікація» та «комунікативна компетентність» переважно в працях вітчизняних науковців і на основі цього визначено сутність понять «комунікація», «комунікативна компетентність» та «комунікативна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва».

Поглиблення теми досягнуто за рахунок розгляду процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як педагогічну проблему. Визначено показники, критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-комунікативний) та рівні сформованості (високий, низький, середній) комунікативної компетентності у здобувачів коледжів мистецтв у контрольній та експериментальній групах реципієнтів. Визначено закономірності і принципи комунікативної компетентності, які регулюють цільовий, змістовний компоненти та процес навчання гуманітарних дисциплін загалом, забезпечують урахування практичної мети курсів гуманітарних дисциплін, зокрема курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Культурологія». Дослідницею було проведено діагностику сформованості комунікативної компетентності у здобувачів за визначеними

критеріями (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-комунікативний) та доведено, що переважна більшість опитаних мають середній та низький рівні сформованості комунікативної компетентності за всіма встановленими критеріями.

Другий розділ дисертації – «Обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка педагогічної технології формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу» - присвячено обґрунтуванню та впровадженню педагогічної технології формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу.

Відповідно до теоретичних засад дослідження та визначеного реального стану сформованості комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу дисертантка розробила й обґрунтувала педагогічну технологію, яка ґрунтується на педагогічних умовах, а саме: формування у майбутніх учителів музичного мистецтва ціннісного ставлення до комунікації як засобу педагогічної праці; використання інтерактивних технологій (web-квести, тренінги, бінарні заняття, виховні години тощо), спрямованих на вдосконалення комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; оновлення форм і методів освітнього процесу для підвищення ефективності формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва. Зазначена педагогічна технологія та її коректне й аргументоване обґрунтування дозволило позитивно оцінити наукову новизну у вирішенні завдань дослідження.

Ефективність педагогічної технології формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу Т. О. Вороненкова доводила завдяки відповідному діагностувальному та педагогічному інструментарію. Авторське бачення наповнення та впровадження педагогічної технології

формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, у якій наочно продемонстровано перебіг досліджуваного процесу, встановлено взаємозв'язок і функціонування всіх його структурних елементів, є, на наш погляд, оригінальним, послідовним і презентабельним.

Значущість отриманих результатів для науки та практичного використання. Основні результати дослідження впроваджено в освітній процес вищого навчального закладу комунальної форми власності «Бахмутський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Карабиця» (довідка №01-36/25-21 від 19.07.2021 р.), комунального закладу «Маріупольський фаховий коледж культури і мистецтв» (довідка № 211 від 01.09.2021 р.), комунального закладу фахової передвищої освіти «Полтавський фаховий коледж мистецтв імені М.В. Лисенка» (довідка № 01.1-29/95 від 31.08.2021 р.).

Отримані результати дослідження можуть бути використані в процесі організації професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах фахової передвищої освіти, зокрема під час розробки робочих програм, навчальних програм, навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін циклу гуманітарних дисциплін; у процесі самоосвіти здобувачів закладів фахової передвищої освіти.

Повнота викладу наукових результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях. Основний зміст роботи і результати дослідження висвітлено авторкою у 15 публікаціях (з них 13 – одноосібно), зокрема, 4 з яких – статті в наукових фахових виданнях України, (2 з яких індексується у Index Copernicus); 1 - у зарубіжному науковому виданні; 9 - у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій; 1 розділ – у складі зарубіжної колективної монографії (Рига).

Відзначаючи загальний високий рівень проведеного дослідження, зацентруємо увагу на окремі дискусійні положення та зауваження до змісту роботи, а також висловимо окремі побажання:

1. Підсилити критичний підхід автора до аналізу сучасного зарубіжного досвіду формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу.
2. Хоч дисертаційна робота має традиційну структуру, зумовлену логікою дослідження, і у ній відображення широке коло питань, важливим для обґрунтування удосконалення процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу, бажано дотримуватись пропорційної відповідності структурних складових (розділів, підрозділів).
3. В описі результатів експериментальної роботи не вистачає аналізу труднощів, які виникли у процесі експерименту, визначення нових аспектів, які стали актуальними у формуванні комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу.
4. Визначаючи загалом грамотний і логічний стиль викладу тексту дисертації, зауважим, що в роботі наявні окремі огріхи орфографічного та стилістичного характеру.

Зауважене не знижує загальної позитивної оцінки дисертації як цілісного, логічно довершеного наукового доробку.

Загалом дисертаційна робота «Формування комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (зі змінами) (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019

року № 167) (зі змінами), а її авторка – Вороненкова Тетяна Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент

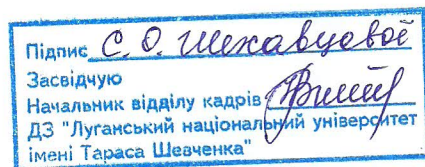
доктор педагогічних наук, професор,

декан факультету іноземних мов

ДЗ «Луганський національний університет

імені Тараса Шевченка»

С.О. Шехавцова

Віта Никитченко

